

Docentenhandleiding

‘Het verhaal van de regio’ Museumeducatie project Watersnoodmuseum in Ouwerkerk

1. Het verhaal van de regio: de Watersnoodramp

In deze docentenhandleiding wordt kort het kader geschetst waartoe dit project gemaakt is. Het verhaal van de regio heeft betrekking op de eilanden Schouwen-Duiveland en Tholen: wat is er in het verleden in de omgeving gebeurd, wat kun je daar nog in het landschap van zien, is er een museum in de nabijheid en wat is daar te zien of met andere woorden: “Wat is het verhaal van de regio?”. Voor 8 musea op de genoemde eilanden zijn vergelijkbare projecten voor de hoogste klassen in het basisonderwijs gemaakt (groep 7 en 8). Deze projecten hebben een uitwerking gekregen in de vorm van drie lessen met een webquest. Een webquest is een onderzoeksopdracht op het internet. Een onderzoek, dat in bepaalde banen geleid wordt door de onderwerpkeuze en het aangeven van bepaalde websites. Dit om te voorkomen dat leerlingen de weg kwijt raken in een lawine van informatie. Een combinatie met een bezoek aan een museum maakt het tot een museum webquest, omdat de gegevens ook voor een belangrijk deel in het museum te vinden zijn. De opdrachten op de webquest zijn allemaal verschillend van aard. De webquest is te vinden op www.watersnoodmuseum.nl.

Het project bestaat uit drie lessen:

1. De voorbereidende les op school, met een bezoek van een gastdocent, een ‘ooggetuige’, waarin een museumvoorwerp centraal staat en een oriëntatie op de webquest
2. Een bezoek aan het Watersnoodmuseum
3. Een les om het museumbezoek te verwerken tot een krantenartikel met eventueel een foto voor ‘AandeKrant’, het maken van een gezamenlijke krant, de eindopdracht van dit project.

Belangrijk onderdeel van het project is dus een bezoek aan het museum. In deze uitwerking wordt een bezoek gebracht aan het Watersnoodmuseum in Ouwerkerk. Het verhaal van de regio gaat over de Watersnoodramp van 1953. Door de oprichting van een museum worden de herinneringen aan deze benauwde tijd levend gehouden. Dit museum is gevestigd in de caissons aan de rand van de Oosterschelde. Deze caissons hebben een belangrijke rol gespeeld na de Ramp.

In Zeeland is overal water en daarom is het van belang dat er voortdurend nagedacht wordt, hoe er omgegaan wordt met het water, de zee, de dijken, vooral met het oog op de stijging van de zeespiegel die voorspeld wordt. De afgelopen decennia zijn onder andere de Deltawerken aangelegd als bescherming tegen de zee. De strijd tegen de zee, zal een strijd zal zijn die eigenlijk nooit ophoudt

Eén van de vensters in de Canon van Nederland is de Watersnoodramp van 1953. De canon van Nederland beschrijft het geheel van belangrijke personen, teksten, kunstwerken, voorwerpen, verschijnselen en processen die samen laten zien hoe Nederland zich ontwikkeld heeft tot het land waarin we nu leven. Zie de website van de canon:

www.entoen.nu De Canon geeft een overzicht van 50 gebeurtenissen in een tijdlijn die van groot belang zijn voor de Nederlandse geschiedenis. De Watersnoodramp van 1953 is één

van die gebeurtenissen. Grote delen van Zuidwest Nederland, waaronder Zeeland, West-Brabant en de Zuid-Hollandse eilanden zijn overstroomd en bijna tweeduizend mensen hebben het leven verloren. Naast mensen zijn ook talloze dieren verdrongen en heeft de overstroming enorm veel schade aangericht. Ook heeft de Ramp geleid tot de versnelde uitvoering van de Deltawerken, die Zuidwest Nederland moet behoeden voor nieuwe natuurrampen. De Deltawerken hebben na de Ramp grote invloed gehad op de inrichting van Zeeland.

Om een indruk te krijgen van de Watersnoodramp, kunnen beelden bekeken worden van het Polygoonjournaal. 50 jaar geleden was er nog geen televisie en konden mensen het Nederlandse nieuws of ander nieuws uit de wereld, in de bioscoop bekijken. Dit heette het Polygoonjournaal. Op internet is er een aflevering van dit journaal te bekijken. Het laat de eerste beelden van de Watersnoodramp van 1953 zien. Op deze wijze krijgt men een goede indruk van wat er toen gebeurd is. De film duurt bijna 20 minuten.

<http://www.entoen.nu/media.aspx?id=344>

Een ander belangrijk onderdeel van het project is het maken van de krant in de derde les. De leerlingen worden met behulp van de webquest voorbereid op een bijdrage leveren aan deze krant. Deze krant is een gezamenlijk product van de klas.

2. Het project: leerlingen krijgen een rol

Leerlingen nemen tijdens de lessen de rol aan van 'regioverslaggevers'. Dit zijn journalisten, die verslag doen van gebeurtenissen die in een bepaalde regio hebben plaatsgevonden, of van wat zij in die regio zien of meemaken. Regioverslaggevers bij kranten of de regionale omroep (of welk nieuwsmedium ook) houden zich natuurlijk vooral bezig met regionaal en lokaal nieuws. Dat is ook één van de redenen waarom de Provinciaal Zeeuwse Courant (PZC) nog steeds bestaat en andere regionale kranten zoals de Wereldregio krant. Inwoners van Zeeland en de afzonderlijke eilanden, hebben er behoefte aan om te weten wat er in hun regio gebeurt en in de regionale kranten staat het nieuws over Zeeland en de afzonderlijke regio's/eilanden, zoals Schouwen-Duiveland. Voor dit project is gekozen voor een samenwerking met een regionale krant op Schouwen-Duiveland: de Wereldregio krant. Deze krant heeft het nieuws van Schouwen-Duiveland centraal staan.

In dit project horen leerlingen in de eerste les het verslag van een **ooggetuige**. In de tweede les kruipen ze in de rol van regioverslaggever of onderzoeksjournalist als ze naar het museum gaan. Regioverslaggevers kunnen bijvoorbeeld verslag doen van (politieke) gebeurtenissen, problemen, maar zij kunnen ook mensen interviewen et cetera. Onderzoeksjournalisten doen vooral onderzoek naar achtergronden, feiten en gebeurtenissen uit heden en verleden. Beiden schrijven daar artikelen over. De eindopdracht in de derde les heeft betrekking op het schrijven van artikelen en het gezamenlijk maken van een krant. Dit gebeurt via de website www.aandekrant.nl

Met dit museumeducatie project leren leerlingen door middel van onderzoeksopdrachten via de webquest en het bezoek aan het museum bovenstaande rollen te vervullen

Regioverslaggevers bedenken ook altijd vragen als ze ergens naar toe gaan. Na het bezoek van de gastdocent en ooggetuige in de eerste les, kunnen de leerlingen worden voorbereid op het bezoek aan het Watersnoodmuseum door gezamenlijk als klas drie vragen te bedenken die ze kunnen stellen aan de begeleider in het Watersnoodmuseum. Deze vragen kunnen betrekking hebben op het verhaal van 'Pietje de Peuter' of de 'wondere redding van de boer van de Roosjeshof' (bijgevoegd als PDF) of andere onderwerpen die ze interessant vinden. De drie vragen kunnen van tevoren worden doorgemailed aan het museum, zodat de museummedewerker hierop voorbereid is. Uiteraard nemen verslaggevers altijd pen en papier mee en de fotograaf zijn camera.

3. De lessen

Les 1: De voorbereidende les(sen): Een 'Ooggetuige' in de klas en de webquest opdracht

De drie lessen zijn naast het thema watersnoodramp, dus ook opgebouwd rondom 'ooggetuigen en (regio)verslaggevers'.

Naast de eerdergenoemde film met beelden uit die tijd, zijn er tal van foto's in diverse archieven en op internet te vinden die allemaal ook een verhaal vertellen. Verhalen maken echter nog meer indruk als leerlingen verhalen van iemand horen, die er zelf bij was. Deze mensen zijn 'ooggetuigen'. Omdat de Ramp meer dan 55 jaar geleden gebeurd is, zijn er steeds minder ooggetuigen. Het is belangrijk, dat er een blijvende herinnering is aan de Ramp en dat er aan geschiedschrijving wordt gedaan. Dat er zoveel mogelijk wordt opgeschreven over wat er toen gebeurd is. Inmiddels zijn er vele boeken over de Ramp geschreven, soms ook geïllustreerd met foto's. Ook bestaan er tal van websites over de Watersnoodramp, die veel informatie geven over de Ramp en alles wat daar mee te maken heeft, eveneens soms met foto's en filmpjes. Ook zijn er Dvd's gemaakt met 'oral history' verhalen.

Bij het Watersnoodmuseum is een educatieve DVD verkrijgbaar met daarop het verhaal van de heer Bart Schot. De 17-jarige jongen, mosselvisser in opleiding, heeft in de rampnacht geholpen om mensen met zijn bootje in veiligheid te brengen. Zijn belevenissen van die nacht worden door hem voor het eerst verteld.

Afhankelijk van het niveau en de interesses van de leerlingen kunnen deze bronnen gebruikt worden om informatie te vergaren.

De bronnen, die de leerlingen nodig hebben om hun onderzoeksopdrachten uit te voeren, zijn op de Webquest geplaatst.

Een onderdeel van deze lessenreeks is het uitnodigen van een gastdocent, een 'ooggetuige' van de Ramp, ter voorbereiding op het bezoek aan het Watersnoodmuseum. Indien er contact wordt opgenomen met het Watersnoodmuseum, kan er een afspraak gemaakt worden voor een bezoek door de gastdocent aan de school én tegelijkertijd een afspraak gemaakt worden voor het bezoek aan het Watersnoodmuseum.

Door het bezoek van een gastdocent krijgen leerlingen een indrukwekkend verhaal te horen over de Watersnoodramp. Deze gastdocent heeft tevens een voorwerp bij zich waar een verhaal aan vastzit. Dit kunnen twee voorwerpen zijn:

- een jutezak, die hoort bij het verhaal van Piet de Peuter
- een opvouwbare tas, die een rol speelde in de wondere redding van de boer van 'Roosjeshof'.

(De docent kan in overleg met de gastdocent een keuze maken uit deze twee verhalen, afhankelijk van o.a. de beschikbare tijd).

De museum webquest

Leerlingen moeten ter voorbereiding op het bezoek aan het Watersnoodmuseum de opdrachten van de museum webquest bekijken. Deze opdrachten kunnen ze maken in groepjes van 3, 4 of 5 leerlingen, afhankelijk van de grootte van de klas. Docenten zorgen ervoor, dat er in elk groepje iemand zit die een leidende rol kan nemen bij het schrijven van het verslag/artikel, dat uiteindelijk een plaats moet krijgen in de krant.

Het is de bedoeling dat de leerlingen in de derde les (de verwerkingsles) verslag doen van hun werk als regioverslaggevers of onderzoeksjournalist. In de opdrachten van de museum webquest staat duidelijk aangegeven dat de leerlingen **na het museumbezoek** het artikel/verslag gaan maken. Alle artikelen/verslagen krijgen uiteindelijk de vorm van een

echte Wereldregiokrant, die speciaal voor de projecten met de musea op Schouwen-Duiveland en Tholen is ontworpen. Die krant is dus het gezamenlijke eindverslag van dit project, maar ook een tastbaar iets dat leerlingen kunnen bewaren als herinnering.

Eén groepje leerlingen krijgt de opdracht om een sfeerverslag te maken van het museumbezoek (opdracht 6). Deze verslaggevers maken én een sfeerartikel waarin quotes van museummedewerkers, bezoekers en/of klasgenoten opgenomen kunnen worden én foto's die een sfeerimpressie van het bezoek geven.

Daarnaast wordt in sommige groepjes ook gevraagd om een foto te nemen die onderdeel is van de opdracht. Uiteraard is hierbij dus een fotocamera nodig. Vraag aan de leerlingen of er iemand is die een camera thuis heeft en daar mee mag en kan fotograferen. Ook met mobiele telefoons kunnen tegenwoordig foto's gemaakt worden. Bij zowel de fotocamera als de mobiele telefoon is aandacht nodig voor de pixels/dpi's zodat de foto's straks in de krant goed zichtbaar zijn.

Eveneens zouden er één of twee leerlingen aangewezen kunnen worden om de (eind)redactie van de krant ter hand te nemen. Zij zijn verantwoordelijk voor het verzamelen van de artikelen, verslagen en foto's en ontwikkelen kennis over het inlezen van de gegevens voor de krant.

De onderwerpen voor de Museum Webquest zijn:

Groep 1: De Ramp van 1953

Groep 2: Verhalen van de ramp

Groep 3: De huiskamer van toen en nu

Groep 4: Dijkherstel vroeger en de Deltawerken

Groep 5: Klimaatverandering en toekomstig waterbeheer

Groep 6: Sfeerverslaggeving: het bezoek aan het museum

Les 2: Het bezoek aan het Watersnoodmuseum

In de tweede les van het project wordt het Watersnoodmuseum bezocht. De gastdocent, of een andere museummedewerker ontvangt de klas en geeft een korte rondleiding door het museum. Na deze rondleiding gaat elk groepje zelf op onderzoek uit in het museum. De opdracht van de museum webquest zijn de leidraad voor hun onderzoek.

Les 3: Maak je eigen krant

In de les na het museumbezoek kan elk groepje zich concentreren op het uitwerken van zijn aantekeningen zodat er artikelen en foto's komen die een plaats krijgen in de krant.

Voor het maken van de krant gaan de leerlingen naar www.aandekrant.nl

Op eenvoudige wijze kunnen zowel de artikelen als de foto's in dit format worden ingelezen.

Om het geheel zo realistisch mogelijk te maken kunnen zaken als de datum en het weer worden aangepast aan de dagelijkse werkelijkheid, zodat de krant geprint en bewaard kan worden. Ook de namen van de leerlingen kunnen ingevoerd worden.